

โกธวคฺควณฺณนา (....)

๒. อณฺณตรภิกขุวตฺถุ (....).

"โย เว อุปฺปติตฺ โกธนฺติ อิมํ ฐมฺมเทสนํ สตุถา อคฺคาพเว
เจติเย วิหรนฺโต อณฺณตรํ ภิกขุํ อารพฺภ กเถสิ.

สตุถารา หิ ภิกขุสงฺฆสฺส เสนาสเน อนฺนอุลาเต ราชคห
เสฏฺฐิอาทีหิ เสนาสเนสุ การิยาเนสุ เอโก อาพวิโก ภิกขุ อตฺตโน
เสนาสนํ กโรนฺโต เอกํ มนาปํ รุกขํ ทิสฺวา จินฺทิตฺถํ อารภิ.
ตตฺถ ปน นิพฺพตฺตา เอกา ตรุณปฺตฺตา เทวตา ปุตฺตํ องฺเกนา
ทาย จิตา ยาจิ "มา เม สามิ วิมานํ จินฺท, น สกฺขิสฺสามิ
ปุตฺตํ อาทาย อนาวาสา วิจริตฺตุนฺติ. โส "อหํ อณฺณตฺถ อีทิสํ รุกขํ
น ลภิสฺสามิ ตสฺสา วจฺนํ อนาทยิ. สว "อิมํ ตาว ทารกํ โอโล
เกตฺวา โอรมิสฺสตีติ ปุตฺตํ รุกฺขสาขาย จเปสิ. โสปี ภิกขุ อุกฺขิตฺต
พรสฺสุ สนฺธาเรตฺถํ อสฺสโกนฺโต ทารกสฺส พหุํ จินฺทิ. เทวตา อุปฺปนฺน
พลวโกธา "ปหริตฺวา นํ มาเรสฺสามิติ อุโก หตฺเถ อุกฺขิปิต
วา เอวณฺตาว จินฺเตสิ "อัย ภิกขุ สีลวา, สจฺจํ อิมํ มาเรสฺสา
มิ, นิรยคามินิ ภวิสฺสามิ: เสสเทวตาปี อตฺตโน รุกขํ จินฺทน
เต ภิกขุ ทิสฺวา "อสุกฺเทวตาย เอวณฺนาม มาริโต ภิกขุติ มํ
ปี ปมาณํ กตฺวา ภิกขุ มาเรสฺสนฺตีติ; อยฺยจ สสฺสามิโก [ภิกขุ],
สามิกสฺสเว นํ กเถสฺสามิติ อุกฺขิตฺเต หตฺเถ อปฺเนตฺวา โรทมา
นา สตุถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. อถ นํ สตุ
ถา "กึ เทวเตติ อาห. สว "ภนฺเต ตุมฺหากเมว สวเกน อิท
° นาม กตฺถ, อหํปี ตํ มาเรตฺถกามา หุตฺวา อิทํ นาม จินฺเตตฺวา อมา
เรตฺวาว อิทาคตาติ สพฺพนฺตํ ปวตฺตี วิตฺถารโต อาโรเจสิ. สตุ

ถา ตั สุตฺวา "สาธุ สาธุ เทวเต, สาธุ เต กตฺ เหว อุปฺปนฺน โกธ
ภนฺตํ รธํ (นิกฺคยฺหมาเนน สารถินา) วีย นิกฺคยฺหมานายาติ วตฺวา อิมํ
คาถมาห

"โย เว อุปฺปติตฺ โกธํ รธํ ภนฺตํ (จาเรนฺโต สารถิ)อิว ธารเย,
ตมหํ สารถิ พฺรุมิ, รสฺมิกฺคาโห อิตโร ชโนติ.

ตตฺถ "อุปฺปติตฺนฺติ: อุปฺปนฺนํ. รธํ ภนฺตํ วาติ: ยถา
นาม เณโก สารถิ อติเวเคน ธารวตฺตํ รธํ นิกฺคณฺหิตฺวา ยถิจฺจน
° จเปสิ; เหว โย ปุคฺคโล อุปฺปนฺนํ โกธํ ธารเย นิกฺคณฺหิตฺุ สกโก
ติ. ตมหนฺติ: ตํ อหํ สารถิ พฺรุมิ. อิตโร ชโนติ: อิตโร ปน ราช
อุปฺราชาทีนํ รตฺสารถิ ชโน รสฺมิกฺคาโห นาม โหติ น อุตฺตมสารถิ
(โหติ)ติ. เทสนาวสานเ เทวตา โสตาปตฺติพลฺ ปตฺติจฺหิ, สมฺปตฺตปริ
สายปี สาทฺธิกา เทสฺนา อโหสิติ. เทวตา ปน โสตาปนฺนา หุตฺวาปี โรท
มานา อฏฺฐาสิ. อถ นํ สตฺถา "กึ เทวเตติ ปุจฺจิตฺวา, "ภน
เต วิมานํ เม นฏฺจํ, อิทานิ กึ กริสฺสามีติ วุตฺเต "อลํ เทว
เต, มา จินฺตฺยิ, อหนฺเต วิมานํ ทสฺสามีติ เชตวเน คนธกฺกุสฺมี
เป ปุริมทิวเส จุตฺเทวตํ เอกํ รุกขํ อปทิสฺนฺโต "อสฺกสฺมี โอกา
เส อสุโก รุกฺโข วิวิตฺโต, ตตฺถ อุปฺคจฺฉาติ อาห. สา ตตฺถ อุปฺคณ
ฉิ. ตโต ปฏฺจาย "พฺพุทฺทตฺตฺยิ อิมิสฺสา วิมานนฺติ มหฺเสกฺขา เทว
ตาปี อาคนฺตฺวา ตํ จาเลตฺุ นาสกฺขีสุ: สตฺถา ตํ อตฺถูปฺตฺติ กตฺวา
ภิกฺขุณํ

ภูตคามสิกฺขาปทํ ปณฺณเปสีติ.

อณฺยตรภิกฺขุวตฺถุ (นฺนิจฺจิตฺ).

ราชคหเสฏฺฐิอาที (เสฏฺฐิ)

อุปฺปนฺนพลวโกธา (เทวตา)